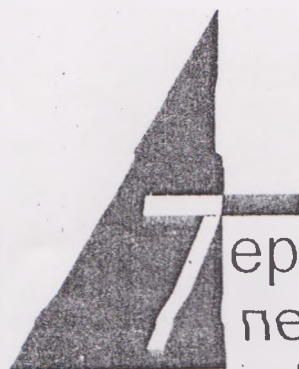

Наукові

записки

Серія: географія

Тернопільський
педуніверситет
ім. Володимира Гнатюка

- Міжнародного конгресу українських економістів, м. Львів, 22-26 травня 2000 р. (ч.2) / НАН України, Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2000. – С.546-550.
2. Тарнавський М. Геополітика в контексті національної безпеки // Стратегія українсько-польського соціально-економічного партнерства. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 7-8 грудня 2000р.). – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2000. – С.116-124.
 3. Уманців Б., Присяжнюк Ю., Садула Л. Рівні міжнародно-правового регулювання транскордонного співробітництва // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми і перспективи транскордонного співробітництва в аспекті процесів європейської інтеграції. Випуск XV. / НАН України, Інститут регіональних досліджень. – Львів – Луцьк: Ред.-вид.від-ня “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Л.Українки, 2000. – С.250-252.

Summary:

Ukrainian-Poland transborder cooperation in the context of national security is considered. Particular attention is paid to urgent problems in order to have a progress in international and interregional cooperation between Ukraine and Poland.

УДК 911.3:343.9(477.83)

Роман СКЛАРА

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ЗЛОЧИННОСТІ У ПРИКОРДОННИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ РАЙОНАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Злочинність належить до найгостріших соціальних проблем більшості постсоціалістичних держав, у тому числі й України. Сьогодні основною ознакою криміногенної ситуації в нашій державі є постійне зростання кількості правопорушень в економічній сфері, зокрема у банківському секторі і зовнішній торгівлі. Протягом кількох останніх років відбулись негативні зміни у віковій і соціальній структурі злочинності, виникли і набули значного поширення нові її види.

Особливу увагу, з огляду на можливий у майбутньому вступ України у Євросоюз, потрібно приділяти криміногенній ситуації в тих регіонах держави, що безпосередньо межують з Польщею, Румунією, Угорщиною і Словаччиною. Як відомо, саме ці країни є реальними претендентами для набуття повноправного членства у структурах ЄС вже з наступного року. Аналіз кількісних і якісних показників злочинності, виявлення головних чинників і умов криміногенної ситуації у прикордонних територіях дозволило б окреслити можливі заходи, спрямовані на подолання негативного впливу злочинних проявів на взаємовідносини сусідніх держав.

У Львівській області до прикордонних належать Мостиський, Яворівський, Сокальський, Старосамбірський і Жовківський райони. Наявність міждержавного кордону, який у недалекому минулому виконував виключно бар'єрну функцію, негативно позначилась на соціально-економічному розвитку багатьох сільських і міських поселень Львівщини. Сьогодні ж міста Мостиська, Рава-Руська і селище міського типу Краковець поступово стають важливими центрами прикордонного співробітництва. Через налагодження роботи кількох потужних транскордонних переходів прикордонне положення цих поселень позбулося багатьох негативних рис, з'явилась можливість співробітництва з сусідніми поселеннями Республіки Польща в економічній, культурній та науковій галузях. Однак,

прикордонне положення і надалі має, як позитивний, так і негативний вплив на соціальний розвиток території.

Мостиський, Жовківський і Яворівський адміністративні райони Львівської області безпосередньо межують з Польщею і утворюють Прикордонну криміногенну смугу. Засуджені у цих районах становлять у загальній кількості по області 6,9% (582 особи у 1998 р.), причому коефіцієнт судимості у Мостиському районі є третім в області (546 осіб) після міста Стрий і Самбора. Основними центрами злочинності у Прикордонній криміногенній смузі є міські поселення (місця перетину українсько-польського міждержавного кордону). Інші міські поселення (Жовква, Куликів, Судова Вишня) є менш значними центрами злочинності, а частину сіл можна віднести до первинних центрів (пунктів) злочинності.

Прикордонне положення є визначальним для структури злочинності цієї групи районів. Сьогодні вони є місцем скоєння злочинів проти держави, особливо різного роду контрабанди; випадків нелегального перетину кордону, сприяння у переміщенні товарів, перевезенні культурних цінностей і людей, підробка юридичних документів тощо. У 1998 р. особи, які засуджені за правопорушення цього виду, становили тут у загальній чисельності засуджених відповідно 10,8% і 4,3%.

В основному, у прикордонних районах Львівщини правоохоронці реєструють випадки контрабанди. Проте у складі засуджених за подібні порушення законодавства, власне мешканці Жовківського і Мостиського районів складають менше однієї п'ятої частини – відповідно 18,7% і 19,6%. Злочини цього виду реєструють у пунктах пропуску через українсько-польський кордон у Шешнях, Раві-Руській та Краковці. У Мостиському районі вперше випадки контрабанди зареєстровано у 1996 р. (57 випадків або 18,7% від кількості усіх посягань), у 1997 р. – вже 59 (21,6%) і у 1998 р. відбулось зменшення цього показника до 28 випадків або 10,8%. В Жовківському районі реєстрували наступні показники: у 1994 р. – 5 засуджених (1,6%), у 1995 р. – 17 (5,7%), у 1996 р. – 32 (9,3%), у 1997 р. – 37 (10,9%) і у 1998 р. – 14 (4,3%). Зростання чисельності засуджених за контрабанду прямо пов'язане з розбудовою прикордонної інфраструктури.

Останнім часом зростає кількість затриманих нелегальних мігрантів, які у той чи інший спосіб намагаються перетнути українсько-польський кордон у Львівській області, не маючи потрібних документів. Так, у 1991 р. підрозділами Держкомкордону було затримано 148 порушників, у 1992 р. – 789, у 1993 р. – 9086, у 1994 р. – 11444. З 1994 р. і по 1998 р. включно було зареєстровано більше 30 тисяч порушень при перетині кордону. Перелік цих порушень є надзвичайно широким – починаючи від проблем з оформленням паспорту і до організованого нелегального перетину кордону.

Нелегальна міграція через кордон Польщі та України (у межах Львівської області) має транзитний характер. У багаті і політично стабільні держави Європейського Співтовариства намагаються потрапити громадяни держав Азії та Африки. Головна частина порушників прибуває з Російської Федерації. А до Росії, у свою чергу, прибувають з держав Середньої Азії та Закавказзя, Китаю. Отже, у заходи по боротьбі з нелегальною міграцією зі сторони української влади мають бути включені і питання демаркації кордону з північно-східним сусідом. Серед затриманих при спробі перетину західного кордону України є громадяни Афганістану, Бангладеш, В'єтнаму, Гани, Індії, Ірану, Іраку, Пакистану, Таїланду та багатьох інших держав.

Серед інших видів злочинності у Прикордонній криміногенній смузі потрібно виділити також злочини проти державної і колективної власності (у Мостиському районі – 36,9% усіх засуджених, у Жовківському – 38,2%, що у два рази більше, ніж по області – 19,6%). Обидва райони мають високі показники порушень правил безпеки руху та експлуатації транспортних засобів: Мостиський – 2,7% і Жовківський – 5,3%.

Частка інших видів злочинності у структурі складу засуджених є нижчою, ніж по області в цілому: - злочини проти життя, здоров'я, волі і гідності особи - Мостиський 1,5%,

Жовківський – 4,6%, злочини проти індивідуальної власності громадян: Мостиський – 29,2%, Жовківський – 23,9%, хуліганство – Мостиський – 5,4%, Жовківський – 4,7%, злочини пов'язані з наркотичними засобами – Мостиський – 3,1%, Жовківський – 10,6% і злочини приватного обвинувачення: Мостиський – 2,4%, Жовківський – 2,4%. Отже, у Прикордонній кримінологічній емізі основними є злочини проти держави, злочини проти державної чи колективної власності і порушення правил безпеки руху та експлуатації транспортних засобів.

Серед засуджених у Мостиському і Жовківському районах Львівської області 60,4% на час скоєння останнього злочину не працювали і не навчалися, кожен п'ятий злочин (21,4%) скоєно в стані алкогольного і наркотичного сп'яніння, 33,7% - у групі (Мостиський – 37,3%, у Жовківському – 29,9%). Скоєння злочинів проти держави, проти державної чи колективної власності, порушення правил безпеки руху і експлуатації транспортних засобів (характерні для двох районів) не є поширеними серед рецидивістів. Тому особи, які раніше мали судимість, становлять у загальній кількості засуджених лише 18,1% (у Жовківському районі – 21,3%, у Мостиському – 14,3%).

Література:

1. Білецький М.І. Територіальні особливості поширення злочинності в Львівській області. // Економіко-, соціально- і еколого-географічні проблеми західноукраїнського прикордоння. - С. 159 - 164.
1. Географія соціального неблагополуччя // Соціально-економічна географія України: Навч. посібник/ За ред. проф. Шаблія О.І. Видання друге. - Львів: Світ, 2000. - С.442-450.
2. Джужа О., Мозоль А. Міграційні процеси та злочинність в Україні: їх взаємозв'язок. - Право України, 1998, №7. - С.39 - 41.

Summary:

Basic qualitative and quantitative characteristics of criminology in border-line districts of Lviv region have been analyzed. Constant increase of a number of cases of contraband and illegal crossing of Ukrainian-Polish border has been presented.

УДК 911.3:32

Андрій КУЗИШИН

ЗМІНА ГЕОПРОСТОРОВИХ ЕЛЕКТОРАЛЬНИХ УПОДОБАНЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В СВІТЛІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ

Будь-яке суспільство диференційоване в просторі та часі. Ця диференціація і досить чітко простежується у формі електоральних уподобань населення.

Зазвичай базовою моделлю політичної ситуації беруть модель Девіда Істона, безумовно пристосовуючи її до місцевих умов. Спрощено її можна представити у вигляді основної лінії "вибори – влада – політика", одночасно децю ускладнивши зворотній зв'язок, конкретизуючи вплив політики на результати виборів до впливу на поділ на виборчі округи і мотиви голосування електорату (рис. 1).

Важливим і необхідним моментом, що впливає на електоральні особливості населення, є аналіз чинників, що їх визначають.